

Hogyan halt meg Jézus, hogyan halok meg én?

Időpont: 1964. március 27. Nagypéntek

Helyszín: Öttevény

Alapige: Jn 19,16–30

Akkor azért nékik adá őt, hogy megfeszíttessék. Átvevék azért Jézust és elvivék. És emelvén az ő keresztfáját, méne az úgynevezett Koponya helyére, amelyet héberül Golgothának hívnak: Ahol megfeszíték őt, és ő vele más kettőt, egyfelől, és másfelől, középen pedig Jézust. Pilátus pedig címet is írta, és feltevé a keresztfára. Ez vala pedig az írás: A NÁZÁRETI JÉZUS, A ZSIDÓK KIRÁLYA.

Sokan olvasák azért e címet a zsidók közül; mivelhogy közel vala a városhoz az a hely, ahol Jézus megfeszítetett vala: és héberül, görögül és latinul vala az írva. Mondának azért Pilátusnak a zsidók papifejedelmei: Ne írd: A zsidók királya; hanem ahogy ő mondotta: A zsidók királya vagyok. Felele Pilátus: amit megírtam, megírtam.

A vitézek azért, mikor megfeszítették Jézust, vevék az ő ruháit, és négy részre oszták, egy részt mindenik vitéznek, és a köntösét. A köntös pedig varrástalan vala, felülről mindvégig szövött. Mondának azért egymásnak: Ezt ne hasogassuk el, hanem vessünk sorsot reá, kié legyen. Hogy beteljesedjék az írás, amely ezt mondja: Megosztotk ruháimon, és a köntösömre sorsot vetettek. A vitézek tehát ezeket művelék.

A Jézus keresztre alatt pedig ott állottak vala az ő anyja, és az ő anyjának nőtestvére; Mária, a Kleopás felesége, és Mária Magdaléna. Jézus azért, mikor látja vala, hogy ott áll az ő anyja és az a tanítvány, akit szeret vala, monda az ő anyjának: Asszony, ímhol a te fiad! Azután monda a tanítványnak: Ímhol a te anyád! És ettől az órától magához fogadá azt az a tanítvány.

Ezután tudván Jézus, hogy immár minden elvégeztetett, hogy beteljesedjék az írás, monda: Szomjúhozom. Vala pedig ott egy ecettel teli edény. Azok azért szivacsot töltvén meg ecettel, és izsópra tévén azt, oda vivék az ő szájához. Mikor azért elvette Jézus az ecetet, monda: Elvégeztetett! És lehajtván fejét, kibocsátá lelkét.

Ima: Hálát adunk neked, Urunk, kegyelmes Istenünk, hogy te úgy igazgattad a történelmet, hogy volt nagypéntek. És köszönjük Urunk, Jézus Krisztusunk, hogy te vállaltad a nagypénteket. Áldunk, hogy minden véres verítéked és kínzó gyötrelmed dacára is vállaltad a váltság árát. Kérünk, szabadíts meg minket attól, hogy ez az este számunkra csupán szívet megindító történet, emlékezet legyen, hanem lássuk meg, hogy amikor a te szenvedéseidről van szó, akkor a mi üdvösségünkről van szó. Áldj meg minket ünneplésünkben, és töltsd meg szívünket a te dicséreteddel!

Nagypéntek ünnepe van, a legnagyobb evangélikus ünnep. Vannak más ünnepeink is, de ezek mind közös ünnepei a keresztyén egyházaknak. Az evangélikus egyháznak ez az egyetlen olyan különlegesen nagyra tartott ünnepe, mely egészen különálló a keresztyén egyházak történetében. A mi egész teológiai gondolkodásunkban, lelki életünk középpontjában a golgotai kereszt áll. Azt ünnepeljük, s nemcsak emlékezünk rá, hanem próbáljuk meghálálni is nagypéntek ünnepén.

Nagypéntek ünnepe Jézus Krisztus halálára való emlékezésünk napja. Az élet sok esetben lehet döntő, hogy miképpen folyik le, de a halál még döntőbb, mint az élet. Mindenki meghal, te is és én is meghalok egyszer, de nincs megírva, hogy mikor jön el számunkra az utolsó óra. A tanítványokat is milyen váratlanul éri Jézus halála. Mindenki meghal tehát, de nem mindenki hal meg egyformán. Aki már látott embereket meghalni, tudja, nagy a különbség halál és halál között. Az egyik ember így, a másik amúgy hal meg. Van, aki hirtelen hal meg, s nincs rá elkészülve sem ő, sem a családban senki. Talán csak lefordul a székről, vagy munkahelyén esik össze, s a következő pillanatban már orcáján van a halál viaszsárgasága.

A másik hónapokig szenved, s maga is várja, s készül a halálra, családja is barátkozik a gondolattal, hogy elmegy tőlük, a halál követe pedig egyre késik.

Van, aki békeességben hal meg, mint fáradt gyermek pihen édesanyja ölén. Van aki kínok között hal meg, s mégis nem a testi gyötrelém a legnehezebb, hanem a lelki gyötrelém. Fél a haláltól és pokoltól, nincsen reménysége, hogy övé lesz a mennyek országa, és csak átkozódni, jajgatni tud. Így is lehet meghalni.

Lehetne e sort végtelenségig folytatni, mert ahány ember, annyiféleképpen halnak meg. Ezen az estén ez ige kapcsán szeretném elmondani hogyan halt meg Megváltó Urunk Jézus Krisztusunk, és hogyan halunk meg mi, emberek. Nem azért, hogy történeti összehasonlítást tegyünk a két halál között, mert Jézus nemcsak érettünk halt meg, meghalt azért is, hogy példát mutasson, miképp kell nekünk is meghalni.

Nézzük meg legalább nagy vonásokban, hogy miről beszél Jézus halálának története, amint az János evangéliumában le van írva. A tanítványok között nem ő az egyetlen szemtanú, aki ott volt a keresz alatt a nagypénteki Golgotán. Nem az a döntő, hogy a halál pillanatában mi van körülöttünk, hanem az, hogy mi van bennünk. Figyeljük meg a történetet, ahogy János leírta.

1. Jézus körül gyűlölet volt, de benne szeretet.

Jézust körülvette a főpapok gyűlölete, azoké, akik hivatalból az egyház élén állottak, prédikáltak a szeretetről Isten és emberek iránt. Jézus iránt tele vannak tajtékozó gyűlölettel, s inkább hajlandók odaállni azok sorába, akik Jézus kínlásából csúfot üznek, nyelvüket öltögetik a keresz alatt, és kínzó, gyötrő mondatokat kiáltoznak felé. A gyűlölet tengere tombol a keresz körül.

Vannak ott olyanok is, akikben ugyan nincsen gyűlölet érzés, de amit és ahogyan cselekesznek, az a gyűlölet cselekedete. Ott vannak a szolgák, akik a kötelességüket teljesítik, de kötelességet sokféleképpen lehet teljesíteni. Ők élvezettel teljesítették. Mikor elhangzott Pilátus parancsa, hogy ostorozzák meg, ők nem csak tessék-lássék módon simogatták Jézust a szöges korbáccsal, de erejük teljével vágta végig hátán, hogy felhasított testéből kiserkent a vér és szétfrocskolt a padlóra, hóhérok ruhájára. Cselekedetük a gyűlölet cselekedete volt. S közömbös hóhérok is vannak Jézus körül.

S mi van Jézusban?....

Szeretet van benne. Ha nem is ebből az evangéliumból, de más evangéliumok leírásából tudjuk, Jézus Krisztus ajkán imádság van, mikor átokszavak röpködnek az őt körülvevő sokaság ajkán. Ebben az imádságban nem azért könyörög a Atyához, hogy tegyen bizonyosságot mellette, mutassa meg, hogy ártatlanul ítélték halálra, csapjon szét a keresz körül, és büntesse meg ellenségeit. Ő azért könyörög: *Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit*

cselekednek! Micsoda nagy dolog az, hogy mikor az embert ilyen nagy gyűlöletnek tengere ostromolja körös-körül, akkor meg tudjon maradni szeretetben, szeresse kínzóit, hóhérait, bírát, akik őt halálra ítélik, meggyötrik, tudjon imádkozni értük úgy, hogy az ő pártjukon van az Atya előtt. Nem azért imádkozik, hogy büntesse meg őket, hanem azért, hogy bocsásson meg nekik.

De nem ez az egyetlen jelenet a Golgota történetében, amely arról szól, hogy a gyűlölet közepette Jézus Krisztus szíve tele van szeretettel. János is feljegyezi abban a kis apró epizódban, melyben ő is érdekelve van, hogy Jézus szíve tele van övéivel, róluk gondoskodó szeretettel. Ki venné zokon, ha a kereszten csak magával lett volna elfoglalva?! Jézus pedig meglátja a kereszten alatt édesanyját és Jánost, a szeretett tanítványt is. Egyik sem mer egészen a kereszten közelébe menni, talán csak óvatosságból nem mennek, vagy a szeretet tartotta őket távolabb, mert féltek, hogy nem lesznek képesek magukon uralkodni és nem fogják tudni könnyek, megrázó zokogás nélkül végignézni Jézus szenvedését. Miért gyötörjék még jobban a szenvedő Jézust az ő szenvedésük láttával, hát félrehúzódnak. Jézus odafordítja fejét és szíve megtelik szánakozással, ki marad az édesanyja mellett ha ő meghal? Igaz, az evangélium szerint vannak még testvérei, de azok hol itt, hol ott vannak, édesanyjáról ő gondoskodott, kereste meg számára a mindennapi kenyeret, s osztotta meg vele hajlékát. Ő volt mindene neki. Most a csúfos halál kiveszi a kenyér botját édesanyja kezéből, hogy fog majd megélni?... S függetlenül attól a fájdalomtól, mely eltölti szívét, hordoznia kell életén keresztül azt a gyalázatot, hogy fiát kivégezték. Aztán ránéz Jézus Jánosra, a legfiatalabb tanítványra, s mintha csak azt mondaná Máriának tekintete: Édesanyám, csúfosan megyek el tőled, de gondoskodom rólad, nézd, itt van János, a szeretett tanítvány, ő majd fiad lesz helyettem, és gondoskodni fog rólad. Aztán odatekint János felé: Ugye, így lesz, János? Helyettem is szeretni fogod édesanyámat? Kenyeret keresel neki, és nem engeded, hogy híjával legyen a mindennapi eledelnek?... Jézus Krisztus halála pillanatában, legnagyobb gyötrelmei között is mennyire tele volt szeretettel ellenségei és övéi iránt. Ő így halt meg.

2. Jézus körül fosztogatók vannak, benne osztogató szándék.

Ha továbbmegyünk a történetben, azt kell látni, hogy Jézus körül fosztogatók vannak, és benne osztogató szándék van. János evangéliuma is feljegyezi, hogy mit csinálnak a pribékek, hogy a kivégzendő halálraítélt ruháját jutalomképpen megkapják a kivégzőosztag tagjai. Jogosan vették le Jézus ruháit, az is hozzátartozott a megszégyenítéshez, hogy úgy feszítették meg az ilyen elítélteket, hogy semmit se hagytak rajtuk, csak egy kis körülkötött ágycuk táján. Ruháikon osztozkodtak. Nem lehet ezt kifogásolni, mégis azt mondhattuk, hát nem tudtak a pribékek várni a ruhák osztogatásával? Arról nincs szó, hogy a két lator ruháit is ott osztották volna el. Talán nem is volt valamirevaló ruhadarabjuk, de Jézus ruháin osztozkodtak nagypénteken a kereszten alatt. Mit jelenthetett ez Jézusnak nemcsak azért, mert szegény ember volt, de drága volt neki azért is, mert a ruhadarabok között volt egy köntös is, ami nagyon drága lehetett számára. Ez a köntös olyan volt, melyen nem volt varrás, egybeszött volt. Valaki készíthette, és megajándékozhatta vele. Nem tudjuk, ki volt a készítő, sok áldott nőkötöje volt Jézusnak, lehet, ezek közül valaki maga szötte neki. Talán készen is volt, valamire tartogatta, és egyszer odaadta Jézusnak! Nemcsak kereskedelmi értékében volt drága ez a köntös, drágává tette számára a szeretetérték, mely minden szálával a rá gondoló szeretetről beszélt. És erre a köntösre vetnek ott kockát a kereszten alatt. Ők se akarták széthasítani a köntöst, hát kockát vetnek, kié legyen a köntös. Marakodnak rajta, mint egy zsibvásáron.

És mi van Jézusban?...

Amíg az ő ruháit leszedik róla, addig Jézus – mint az evangéliumok mondják – menyegzői ruhát készít számunkra. Azt a fehér menyegzői ruhát, melynek fehérségét ő készítette. Szennyes öltözetünket ő mosta tisztává, fehérré, mint a hó, az ő bánattörő, érettünk kiomló drága vérével. Ő menyegzői ruhával takarja el mezítelenségüket, a körülötte lévőök pedig letépi róla köntösét, megmeztelenítik őt.

János evangélista beszél arról is, hogy egyszer csak felkiáltott Jézus: *Szomjúhozom!* Most nem beszélünk arról, hogy ez a kiáltás mit jelentett számára, csak arról szólunk, amit az emberek gondolata szerint jelentett. Különösen a kivégző katonák között voltak, akik tudták, hogy a keresztre feszített emberek egyik legnagyobb kínja a szomjúság volt. Tűzött rájuk a nap, máskülönben is megszomjúhoztak volna, de a keresztnak egyik kínja volt az, hogy a kivégzendő ember nyelve a szomjúságtól odatapadt ínyéhez, szája kicserepesedett, egy korty vízért mindent oda tudott volna adni. Olyan észbontó kín volt ez számukra, hogy még a törvény is gondoskodott arról, hogy ezt enyhíteni lehet, sőt egy külön kínzás volt az, hogy enyhítsék szomjukat, hadd szenvedjenek még tovább. A keresztre feszítéseknél mindig ott volt egy edény, melybe ecetes vizet töltöttek, mellette egy izsóp és egy hosszú nádszál, annak végén kis szivacsdarab. A törvény megengedte, hogy a kivégző katonák közül valaki belemártsa az ecetes vízbe a szivacsot, rákötözze a nádszálra, azt felnyújtsa a kereszten szomjúhozó halálraítélt ajkához, hogy magához vegyen egy kis lázcsillapító, szomjat oltó ecetes vizet. Jézussal is megcselekszik. De nem olyan egyszerűen. Nem tudjuk, ki volt a jelenlevők közül, aki meg merte ezt cselekedni, de le akarták beszélni, hogy szomját oltsa Jézusnak. Előzőleg azt kiáltotta Jézus: *Én Istenem, én Istenem*, s azt mondták erre: Illést hívja, hát csak jöjjön Illés hozzá, segítsen rajta ő, ha tud! *Szállj le a keresztről* – csúfolják Jézust –, enyhítsd magad szomjúságodat! Sajnálják tőle az ecetet, ő pedig helyettük vállalja az Isten utáni szomjúságot. Ez a szomjúsága többet is jelentett, mint egyszerű szomjúságot. Mikor a kereszten felkiáltott, szomjúhozom, ebben a kiáltásban olyan gyötrelem volt, amiről egyszer a gazdag ember halálával kapcsolatban szólt, aki a pokolban ébredt tudatára, hogy elhibázta életét, mert Isten nélkül élt, és felkiált a pokol gyötrelméből: *Szomjúhozom!* Atyám, Ábrahám, küldd le szolgálodat, Lázárt, hogy mártsa egy ujját a vízbe, és ami ezen az egy ujjon rajta marad, az a pár csepp víz elég lesz ahhoz, hogy én elbírjam a pokol tüzes kínját. Nem kaphatta meg. Jézus ezt az Isten után való pokoli szomjúságot szenvedte helyettünk és érettünk.

Aztán szegénnyé lett. Megszegényítették, mi pedig meggazdagodtunk, így írta meg Pál valamikor: *Szegénnyé lett érettünk, hogy mi általa meggazdagodjunk.* Látod a nagy különbséget, ami a kereszt körül álló emberekben és a kereszten szenvedő Jézusban van?

3. Jézus körül tágra nyitja száját a pokol, ő pedig azt akarja, hogy mi békén haljunk meg.

A legnagyobb különbség a kettő között mégiscsak ez. A pokol tárult fel a kereszt körül, amikor a főpapok halálra ítélték hamis tanúk alapján, mikor bevádolták a gyáva Poncius Pilátusnál s az nem meri az igazságot képviselni, hanem gyávaságból elítéli s a hátán csattog a korbács, fejébe beleszúrják a töviskoronát és rongyos katonaköpenyeget borítanak véresre korbácsolt hátára. Mikor csúfolni kezdik, mint a zsidók megkoronázott királyát, akkor a pokol szabadult el a főpapi tanácsban, a kínzókamrában meg a kereszten, és ő alászállt a poklokra. A pokol nemcsak azért nyitotta ki száját, hogy minden ocsmányságot és bűnt rázúdítson Jézus Krisztusra, hanem a pokol kitátott száján ő is alászállt a poklokra, hogy nekünk ne kelljen alászállanunk, hanem felszálljunk a mennybe.

Két halálról szoltam, az egyik: hogyan halt meg Jézus, a másokról, hogy hogyan halunk meg mi, csak keveset mondtam. Hogy mikor halunk meg, azt nem tudjuk megmondani, de hogy hogyan halunk meg, arról lehet sejtelmünk. Hadd mondjak el két történeti példát a kétféle halálról. Az egyik pár száz esztendővel ezelőtt történt, a másik régibb történet. Az első egy francia királynőről szól, aki vígan élt, volt hozzá módja és hatalma, meg könnyelműsége is elég hozzá. De egyszer az ő szépsége is elhervadt és az örömpohár fenekén csak üröm maradt. Megbetegedett. Mikor halálát közeledni érezte, előszedette kincsházából drága ékszereit, odatette maga elé, s mikor jött orvosa, azt mondta neki: Doktor, ezt mind magának adom, ha csak egy órával hosszabbítja meg életemet, hogy megbánhassam bűneimet, és meggyóhassak. E gyöttrött arcú, elkínzott, beteg királynőnek az orvos csak ennyit tudott mondani: Felsőg, a halálnak én nem tudok parancsolni, s egy perccel sem tudom meghosszabbítani életét. Igen, ha az óra lejárt, az emberek Isten ítélszéke elé kénytelenek állani. Így is meg lehet halni, kétségbeesve, mindent és mindenkit elátkozva, mindenből kifosztva.

A másik példa a biblia lapjaihoz vezet bennünket, s az első keresztyén vértanú, István halálát mondja el az Apostolok cselekedeteiről írott könyv, hogy bátor bizonságtévéséért hogyan ítélik halálra az egyik legkínzóbb halálmóddal, agyonkövezéssel. Kivezetik Istvánt a piacra, felszedik az utca köveit és egymás után dobják rá. Gyermekes kisebb köveket dobálnak feléje, a felnőttek nagy köveket. Egyik a másik után éri. A találatok alatt összeroskad. Egyik kő a fejét, másik hátát éri, mellbe vágja, s mikor összetört testtel, vértől borítva összerogy Jeruzsálem kövezetén, egyszerre eltorzult arca kifényesedik, szeme felragyog, mintha messzire látna, mintha nem is látná azokat, akik gyűlölettől izzó szemekkel kövezik halálra és azt mondja: Látom a megnyílt egeket! Nem a köveket, nem a gyűlölettől eltorzult emberarcokat, nem a halált, hanem a megnyílt eget és téged, Jézus Krisztus az Atya jobbán, és könyörög hozzá: Bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek! Aztán meghalt. Tudod, hogyan írták le a szemtanúk, hogyan halt meg? „*Aztán lehajtá fejét, és kibocsátá lelkét!*” Nem vonagló kínok között jajgatva, nem átkozódó szidalmak közepette, hanem mennyei békességgel a megnyílt ég felé tekintve, elaluvék.

Látod, így is meg lehet halni. Jézus haláláról is ez van megírva. *Elvégeztetett, ez volt a nagy szó, amit kiejtett, s azután ez a mondat: Atyám, a te kezébe teszem le lelkemet. Aztán lehajtá fejét, kibocsátá lelkét.*

Ki ne kívánna és szeretne így meghalni?...

Hadd kérdezze meg most tőlünk ez az egész nagypénteki történet: Hogyan fogsz te és hogyan fogok én meghalni? ... Úgy, hogy meg fog látszani rajtam, hogy Jézus nem hiába adott példát nekem, hogy miképpen kell a hívő embernek meghalni, vagy úgy, hogy szégyent hozok Uramra, mert úgy halok meg, mint akiknek nincsen reménységük? Nem tudjuk, mikor, milyen körülmények között halunk meg, nem tudjuk, hogyan jön el a halál, lesz-e időnk előkészülni rá, magunkra maradunk-e, vagy szeretteink lesznek körülöttünk, nem tudjuk búcsúcsókot vagy fenyítő öklök között ér e minket a halál, de azt az egyet tudnunk kell, hogy Krisztus érdemében, érettünk való halálában bizakodva tudjuk-e békében lehajtani fejünket, és úgy feküdni a koporsó párnájára, vagy pedig kétségbeesve, mint akik nem tudják, hova mennek, vagy nagyon is tudják, hogy milyen borzalom vár rájuk. Jézus nagypénteken azért halt meg bizonságtévő módon, hogy mi békességben és csendességben, bizonságtévő módon tudjunk meghalni.

Ámen.

Ima: Örökkévaló Isten, szerető mennyei Atyánk! Tudjuk, hogy meg kell halnunk, de azt is tudjuk, hogy nem kellene meghalnunk. Te minket nem halálra, életre teremtettél. Ha mi nem ettünk volna a tiltott fa gyümölcséből, és nem lettünk volna engedetlenek, akkor ma is örökké élnénk, csak a bűnnek lett zsoldja a halál. Urunk, köszönjük neked, hogy nemcsak a halált bocsátottad rá erre a világra büntetésképpen, hanem a haláltól való szabadulást is felkínáltad egyetlen Fiad feláldozása által. Urunk, könyörülj rajtunk, és készíts fel minket halálunkra addig, amíg élünk, és időnk van megtérni, hogy akármilyen körülmények között jöjjön is el az utolsó óra, úgy tudjunk meghalni, hogy nem a pokol nyitja fel előttünk tátongó száját, hanem megnyílt eget és téged látunk Istvánként, ki várod hazatérő gyermekedet, és Jézus Krisztust, aki érettünk halt meg, hogy nekünk legyen mennybemenetelünk. Áldd meg, Urunk, ezt az éjszakát, és áldd meg mindazokat, akik a halál révén állnak, akiknek talán ez az éjszaka lesz az utolsó, hogy boldog halállal, tebenned bízva, érdemedre építő bizonyágtevő halállal tudjanak meghalni.

Ámen.